

Het uitnodigen van een kinderboekenschrijver

Voor de docent

Vakgebied: Schriftelijk taalonderwijs

Schooltype/afdeling: PO bovenbouw

Leerjaar: Groep 7 en 8

Tijdsinvestering: 2 tot 3 uur

Vakinhoud: Taalonderwijs.

Kerdoelen

- De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.
- De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.
- De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.

21e eeuwse vaardigheid

Informatievaardigheden

Bijkomende 21^e eeuwse vaardigheden

- ICT-basisvaardigheden
- Mediawijsheid
- Probleemoplossen
- Creativiteit

Bronnen

- Brand-Gruwel, S., & Walhout, J. (2010). *Informatievaardigheden voor leraren*. Heerlen: Open Universiteit, Ruud de Moor Centrum.
- Kaap, A. van der, & Schmidt, V. (2007). *Naar een leerlijn informatievaardigheden*. Enschede: SLO. Geraadpleegd van <https://leerlijnscaan.slo.nl/Lists/Hulpmiddelen/naareenleerlijninformatievaardigheden.pdf>
- Thijs, A., Fisser, P., & Hoeven, M. van der (2014). *21e eeuwse vaardigheden in het curriculum van het funderend onderwijs*. Enschede: SLO. Geraadpleegd van <http://www.slo.nl/downloads/2014/21e-eeuwse-vaardigheden-in-het-curriculum-van-het-funderend-onderwijs.pdf/download>
- Taalunie (2017) *Iedereen taalcompetent! Visie op de rol, de positie en de inhoud van het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw*. Algemeen Secretariaat Nederlandse Taalunie.

Bijlage

Leerlingenmateriaal op pagina 6.

Achtergrond

Informatievaardigheid in de opdracht

In deze opdracht staat de 21^e eeuwse vaardigheid informatievaardigheden centraal. In deze vaardigheid gaat het om het kritisch en systematisch analyseren van het informatieprobleem en vervolgens om het zoeken, selecteren, verwerven en verwerken van informatie. Hierbij gaat het ook om het beoordelen van informatie op bruikbaarheid en betrouwbaarheid en het evalueren van de resultaten en het zoekproces. In de context van 21e-eeuwse vaardigheden is er vaak sprake van digitale bronnen afkomstig van internet.

In deze opdracht gaan leerlingen op internet op zoek naar informatie die nodig is om een schrijver op school te kunnen uitnodigen. Zij doorlopen daarbij alle zes relevante fasen van het proces van informatievaardigheden.

Vakinhoud in de opdracht

Deze les dient als voorbeeld om taal te relateren aan informatievaardigheden. In deze les komen taal en het zoeken van informatie samen. Het formuleren van een probleemstelling, het gebruiken en het verwerken van digitale informatie komen aan de orde.

Wie complexe informatie wil verwerken, moet bronnen kunnen raadplegen. Dat vraagt onder andere om een sterk ontwikkelde lees- en luistervaardigheid.

De hoeveelheid informatie waarmee mensen in onze samenleving te maken krijgen, is immens groot. Door de komst van het internet en van sociale media is informatieverspreiding sterk gedemocratiseerd en zijn zowat alle ontwikkelingen en nieuwtjes, waar ook ter wereld, binnen handbereik. Een van de uitdagingen daarbij is dat veel informatie die wordt verspreid niet of nauwelijks is gecontroleerd op correctheid of op objectiviteit. Al wie dat wil, kan op elk moment kennis en informatie verspreiden. Naast democratisering is er ook sprake van commercialisering van informatie. Het kunnen onderscheiden van objectief informerende teksten en persuasieve teksten (die bijvoorbeeld bedoeld zijn om mensen iets te verkopen) is in de hedendaagse informatiemaatschappij van groot belang. Wie goede kansen wil hebben om zich te ontwikkelen als deelnemer aan de democratie (burgerschap), als consument, als lerende en als werkende en een leven lang nieuwe dingen wil kunnen leren, moet zich van het bovenstaande niet alleen bewust zijn, maar hij dient er ook effectief, efficiënt en kritisch mee om te kunnen aan. Dat betekent naast kunnen selecteren, analyseren en synthetiseren ook in staat zijn om inhoud kritisch te begrijpen en te evalueren. Dat zijn (hoog)cognitieve taken die uiterst talig zijn en alleen met succes kunnen worden uitgevoerd door mensen die voldoende lees- en schrijfvaardig zijn, kennis hebben van tekstsoorten en teksttypen, inzicht hebben in hoe argumentatietechnieken werken, enz.

Lesplan

1. Informatieprobleem formuleren

U start de les met het schetsen van de context. U vertelt de leerlingen dat de school graag zou willen weten in hoeverre het mogelijk is om een keer een kinderboekenschrijver op school uit te nodigen. Over welke informatie moet je beschikken om een uitnodigingsbrief te kunnen schrijven?

U vraagt de leerlingen:

- het **probleem te formuleren** (school wil wellicht een keer een kinderboekenschrijver op school uitnodigen, maar weet niet precies wat daar allemaal bij komt kijken);
- een **mindmap** te maken met betrekking tot de informatie die de school nodig zou hebben om een beslissing op te baseren (bijvoorbeeld: kosten, mogelijke lesprogramma's en schrijvers die beschikbaar zijn);
- één **onderzoeksvraag** te bedenken aan de hand van de mindmap;
- een **plan van aanpak** te maken waarin ze zoektermen formuleren en ze opschrijven op welke soort sites ze de benodigde informatie willen gaan zoeken.

Tussendoelen: de leerkracht laat leerlingen:

- hun **voorkennis** met betrekking tot het onderwerp activeren;
- in een gegeven situatie formuleren wat het **probleem** is;
- bij een probleem een **onderzoeksvraag** en deelvragen formuleren;
- nadenken over welke **informatie** nodig is om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden;
- een **plan van aanpak** opstellen.

2. Zoekstrategieën

In deze fase van de les is het mogelijk om de leerlingen eerst instructie te geven over hoe het zoeken op internet in zijn werk gaat, of om de leerlingen meteen onderzoekend te werk te laten gaan. Welke zoektermen moet je gebruiken om de kans dat je bruikbare websites vindt zo groot mogelijk te maken?

U vraagt de leerlingen:

- beschikbare bronnen te zoeken aan de hand van (aangeleerde) **zoekstrategieën**;
- internetsites te **selecteren** op basis van betrouwbaarheid en bruikbaarheid en deze bronnen in een lijstje te noteren.

Tussendoelen: de leerkracht laat leerlingen:

- **inventariseren** welke bronnen beschikbaar zijn en waar deze te vinden zijn;
- bronnen **selecteren** die in de gevraagde informatie kunnen voorzien;
- (aangeleerde) **zoekstrategieën** toepassen .

3. Verwerven en selecteren van informatie

Vanaf dit moment gaan alle leerlingen in hun groepje op zoek naar digitale informatie over het aan hen toegewezen onderwerp. U loopt rond en begeleidt de verschillende groepjes waar nodig.

U vraagt de leerlingen:

- de geselecteerde internetsites **uitgebreider te bestuderen** om te kijken of de informatie die erop staat inderdaad betrouwbaar en bruikbaar is.
- op het werkblad (of een ander document) hun keuzes met betrekking tot het wel of niet gebruiken van sites te **beargumenteren**

Tussendoelen: de leerkracht laat leerlingen:

- de gevraagde informatie in bronnen **markeren**;
- relevante informatie uit bronnen selecteren, daarbij lettend op de **bruikbaarheid** van de bronnen;
- relevante informatie uit bronnen selecteren, daarbij lettend op de **betrouwbaarheid** van de bronnen.

4. Verwerken van informatie

Vervolgens geven de leerlingen aan de hand van de gevonden informatie in eigen woorden een antwoord op hun vraag.

U vraagt de leerlingen:

- de informatie van verschillende sites **kritisch te lezen**, te vergelijken en te combineren;
- de verkregen informatie in **eigen woorden** te formuleren en zo de onderzoeksvraag te beantwoorden.

Tussendoelen: de leerkracht laat leerlingen:

- informatie **verwerken** en combineren tot de gevraagde informatie, meestal in de vorm van een samenvatting, tabellen, grafieken, schema's of anderszins
- de gevonden informatie **herformuleren**, zodat de onderzoeksvraag in eigen woorden beantwoord kan worden

5. Presenteren van informatie

In deze fase van de les presenteren de groepjes kort hun bevindingen.

U vraagt de leerlingen:

- na te denken over een passend **presentatievorm** om hun bevindingen mee te presenteren (PowerPoint, samenvatting, poster)
- hun bevindingen te **presenteren**, waarbij de leerlingen benoemen welke onderzoeksvraag ze hadden, welke sites ze hebben gebruikt (en waarom) en het gevonden antwoord op hun onderzoeksvraag

Na de groepspresentaties worden de antwoorden van de verschillende groepjes samengevoegd tot een klassikaal product, ofwel het advies aan de directie.

Tussendoelen: de leerkracht laat leerlingen:

- een passende **presentatievorm** kiezen;
- de resultaten van het onderzoek **presenteren** met een goede bronvermelding.

6. Evalueren en beoordelen

U vraagt de leerlingen:

- het **eindproduct** (advies aan de directie) te evalueren
  - Was het klassikale onderzoek goed genoeg om nu te kunnen zeggen hoe het uitnodigen van een kinderboekenschrijver in zijn werk gaat?
  - Zijn de leerlingen als klas in staat om de directie te adviseren? Waarom wel of niet?
  - In hoeverre is de verkregen informatie ook betrouwbaar?
- het **proces** te evalueren

Tussendoelen: de leerkracht laat leerlingen:

- het product beoordelen op **bruikbaarheid**;
- het zoekproces beoordelen;
- hun **sterke en zwakke punten** opsommen met betrekking tot informatievaardigheden en aangeven wat ze nog willen leren.

Tips voor de docent

Variëren in complexiteit

- mate van zelfstandigheid van de leerlingen gedurende de les;
- het wel of niet geven van een instructie voorafgaande aan het zoekproces;
- de eisen die gesteld worden aan de verwerkingsopdracht.

Instructie over het zoeken van informatie op internet

U kunt ervoor kiezen om leerlingen vooraf instructie of tips te geven die ze kunnen gebruiken bij het zoekproces. Hieronder staat een aantal criteria die meegenomen kunnen worden om te bepalen of sites betrouwbaar en bruikbaar zijn.

Criteria met betrekking tot de betrouwbaarheid

- Kijk van wie de informatie op de website afkomstig is. Is deze persoon bijvoorbeeld deskundig? Hoe kun je dat beoordelen?
- Is de informatie actueel? Wanneer is de website voor het laatst bijgewerkt?
- Wat is de bedoeling van de informatie? Is het zakelijke informatie of misschien juist reclame of propaganda voor iets of iemand?
- Kun je contact opnemen met de schrijver van de informatie?

Het uitnodigen van een kinderboekenschrijver

Voor de leerling

In deze opdracht leer je:

- een **onderzoeksvraag** stellen
- op internet naar informatie **zoeken**
- hoe je kunt beoordelen of informatie op internet **betrouwbaar** is
- hoe je kunt zien of een internetsite **bruikbaar** is
- hoe je informatie van verschillende sites kunt combineren om je onderzoeksvraag te **beantwoorden**.

Werkblad: Het uitnodigen van een kinderboekenschrijver

De opdracht

De directie van jouw school wil onderzoeken of het mogelijk is om een keer een kinderboekenschrijver op school uit te nodigen. Ze weten alleen niet wat er allemaal bij komt kijken om dit voor elkaar te krijgen. Jullie opdracht is om hierover informatie te zoeken op internet om zo de directie te kunnen adviseren. Veel succes!

1. Informatieprobleem formuleren

1.a Welke informatie heb je nodig om een kinderboekenschrijver uit te nodigen op school? Wat moet je vooraf weten? Schrijf deze dingen in de mindmap

1.b Bedenk aan de hand van jullie mindmap één onderzoeksvraag. Schrijf de vraag hieronder.

.....
.....

2. Zoekstrategieën

2.a Zoekwoorden

Bedenk vier zoekwoorden die je kunt gebruiken om een antwoord te vinden op jullie onderzoeksvraag. Schrijf deze zoekwoorden op.

.....

.....

2.b Plan van aanpak

Schrijf hieronder drie sites op waarvan jullie denken dat daar bruikbare informatie te vinden is om jullie vraag te beantwoorden.

.....

.....

.....

3. Verwerven en selecteren van informatie

Betrouwbaar en bruikbaar?

Schrijf in de tabel hieronder welke sites jullie hebben bezocht. Kruis aan of je de site betrouwbaar en bruikbaar vindt. Schrijf er ook bij waarom je dit vindt.

Waarop moet je letten om te beoordelen of de informatie betrouwbaar is?

- Kijk van wie de informatie op de website afkomstig is. Is deze persoon bijvoorbeeld deskundig? Hoe kun je dat beoordelen?
- Is de informatie actueel? Wanneer is de website voor het laatst bijgewerkt?
- Wat is de bedoeling van de informatie? Is het zakelijke informatie of misschien juist reclame of propaganda voor iets of iemand?
- Kun je contact opnemen met de schrijver van de informatie?

Gebruikte site	Bruikbaar?	Betrouwbaar?	Waarom heb je deze site gebruikt?

4. Verwerken van informatie

Samenvatting van de gevonden informatie

Schrijf hieronder op welke informatie jullie gevonden hebben op de sites.

.....

.....

.....

.....

.....

5. Presenteren van informatie

Antwoord op de onderzoeksvraag

Schrijf hieronder in je eigen woorden op wat jullie antwoord is op de onderzoeksvraag.

.....

.....

6. Evalueren en beoordelen

- Heb je voldoende informatie kunnen vinden om je onderzoeksvraag te beantwoorden? Zo niet, bedenk dan welke informatie je nog meer nodig hebt om de vraag/vragen wel te beantwoorden.
- Wat ga je een volgende keer anders doen?

